

Terepi programok Kaszón és környékén

Az esti vacsora és az éjszakába, hajnalba elhúzódó baráti találkozó után másnap már kora délelőtt elindultak a buszok, hogy a Vándorgyűlés résztvevőit a gazdag kínálatot felvonultató terepi programokra vigyék, a Dráva völgyétől egészen a szomszédos Horvátországig mutatva be Kaszó szűkebb és tágabb környékének erdészetszakmai vonatkozásait, természeti és kulturális értékeit.

A Dráva-Mura torkolatánál

A program 90 fő részvételével indult el szombat reggel. A Kaszóból Őrtilosra tartó csaknem egyórás buszos utazás alatt a résztvevők a KASZÓ Zrt. múltjáról, jelenéről, ágazatairól és gazdálkodásáról hallhattak tájékoztatást.

Megérkezve Őrtilosba a program vezetését a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság (DDNPI) munkatársai vették át. Először a Szent Mihály-hegyről gyönyörködhetek az érdeklődők a panorámában. Láthatták többek között a Dráva folyó völgyét a mögötte elhelyez-

kedő horvát kisparcellás gazdálkodással, Légrád városát és a Bilo hegyláncot.

Mezei Ervin előadásában szó esett a DDNPI megalakulásának körülményeiről, a környék botanikai és zoológiai értékeiről, a főbb élőhelytípusokról, valamint a természetvédelmi kezelésről és az invazív fajokról. Miután az érdeklődők a folyó feletti hegyen álló Szent Mihály-templomot is megtekintették, gyalog indultak a Mura-Dráva összefolyásához. Itt is a DDNPI munkatársai tájékoztatták a szakközönséget a Dráva folyóról, valamint a hozzákapcsolódó élőhelyek természetvédelmi jelentőségéről.

Szó esett még ezenkívül a DDNPI munkatársai által szervezett vízitúrákról és a folyószabályozási munkálatokról. Ezután a torkolattól nem messze található hatalmas nyárfák árnyékában mindenki vehetett magához némi frissítőt, el is kélt a hideg ital a napsütötte délelőttön.

Az idő gyorsan telt, így az Őrtilosi Dráva-ártér tanösvényre sajnos nem maradt idő, ahogy Zöldvári Ákos ártéri ligeterdőkéről, valamint védett növény- és állatfajokról szóló előadására sem. Fel kellett sétálni a buszokhoz az árterületről: Gyékényesre indultunk a Weitzer Parkett Hungária Fafeldolgozó és Kereskedelmi Kft. fűrészüzemének látogatására. Mivel itt szombaton is zajlott a termelés, ezért a csarnokok között, viszonylag csendes környezetben történt a német nyelvű vezetés magyarra tolmácsolása. Szó esett a cégről, valamint a gyártási (fűrészelési) folyamatokról. Ezután a szóban elhangzottakat a gyakorlatban is megtekinthették az érdeklődők.

A beérkező tölgyrönkök útját követhettük végig, a locsolt máglyáktól kezdve – több csarnokon keresztül – egészen a parkettfríz készterméig.

A napsütötte délelőttől időközben kánikulai délután lett, így a látogatás végén a fűrészüzem munkatársai által kínált hideg frissítő nagyon népszerű volt a résztvevők körében. Ezután ismét buszra szálltunk, és fél kettő környékén ért vissza Kaszóba a kellően elfáradt társaság.

Bencsik Norbert
Képe: Fekete Teréz

A Dráva völgyében

A 2. terepi program témája a Dráva völgye természetvédelmi értékeinek bemutatása volt, melynek során 90 főből álló csoportunk reggel 9 órakor indult Keszőből, és a Dráva magyarországi partvidékére, Barcs térségébe látogatott.

Ez a program nem elsősorban az erdőgazdálkodásra helyezte a hangsúlyt, hanem az erdőhöz kapcsolódó szegmensre, a természetvédelmi területek és természetmegőrzési munka bemutatására. A program egyik relevanciája, hogy a nemzeti park-igazgatóságok vagyongazdálkodásában számos erdőterület található, melyeken maguk az igazgatóságok végzik az erdőgazdálkodási munkát. Következésképpen egy szakmai rendezvénynek az erdőkezelés e módjának bemutatása is feladata.

A terepi tanulmányút első programja az ökoturisztika jegyében zajlott. A helyszínre, a barcsi hajókikötőbe a csoport buszos utazás után érkezett. A kikötőben a résztvevők a barcsi önkormányzat által üzemeltetett Jégmadár hajóra szálltak, és másfél órás sétahajózás során tekinthették meg a Dráva folyamot. A térség gazdag part menti ligeterdeinek életébe, valamint madár- és emlősvilágába kaphattak betekintést a részt vevők, ahol alkalom nyílt szakmai beszélgetésre is.

A visszaérkezés után a csapat egy újabb buszos utazással a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság Dráva Kapu Bemutatóközpontjába látogatott, ahol Fenyősi László, a Drávai Területi Osztály vezetője fogadta a csoportot. Az előadás keretében az osztályvezető ismertette a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság kialakulásának történetét, fejlődését és jelenlegi feladatait, hangsúlyt helyezve a természetmegőrzésben vállalt aktív és átfogó munkára.

Bemutatta a Dráva térségében élő kiemelt jelentőséggel bíró védett állat- és növényfajokat. Kitért a nemzeti park vagyongazdálkodásában lévő erdőterületek természetességének növelését célzó természetvédelmi kezelésekre és az ebben elért eddigi eredményekre is, valamint kiemelte a nemzeti park és a látogatóközpont térségben betöltött munkahelyteremtő szerepét is.

A résztvevők az előadás után megtekinthették a Dráva és környékének természeti környezetét, élővilágát, termé-

szeti értékeit bemutató komplex kiállítást és az épület közelében kialakított gazdaságot, amely az őshonos magyar háziállatokat mutatta be.

Czeller Márton

Képek: **Andrési Pál**

Kocsányos tölgy gazdálkodás Horvátországban

Az Országos Erdészeti Egyesület 148. Vándorgyűlése a tavalyi évhez hasonlóan idén is átlépte az ország határait. A Kárpát-medencei legnagyobb erdész rendezvény 3. terepi programjának Horvátország adott otthont. A Kaproncai Erdőgazdaság Répási Erdészeti Igazgatóság kocsányos tölgy gazdálkodásának bemutatására jelentős érdeklődés mutatkozott. A korai indulás ellenére több mint 90 fő vett részt a programon. Nagyatádról két busszal utaztunk a berzencei határátkelőhely felé, közben előadást hallgatva kaptunk betekintést a KASZÓ Zrt. erdő- és vadgazdálkodásáról, közjóléti szerepének betöltéséről.

Horvátországba megérkezve a Répási Erdészet igazgatójának köszöntőjét és az erdőgazdaság felépítésének,

tuk, hogy a Dráva időszakos elárasztása segített megőrizni ezeket az érintetlen őserdőket, csupán a 18. században kezdődött a terület benépesítése, majd ezt követően az erdő- és mezőgazdálkodás. Az Erdészeti Igazgatóság parkjában két 260 évnél is korosabb kocsányos tölgyfát is megtekintettünk.

A köszöntőt követően a csoport a buszokkal egy az üzemi erdőterületen tett körúttal nyert betekintést a Répási Erdészet által kezelt erdőállományokba, az ott végzett kiváló szakmai munkába.

Először véghasználati korú, megbontatlan, első bontásra jelölt erdőrészletet tekintettünk meg, ahol felhívták a figyelmünket a makktermés becslésének fontosságára, mivel csak abban az erdőben kezdik el a bontást,

500 m³ fakészletű erdőnek 60%-a kitermelésre kerül a bontóvágás során. Azokban a foltokban, ahol az erdészek nem találnak elegendő makkot, alávetéssel gyorsítják a természetes felújítás sikerességét.

Ezt követően egy megbontott kocsányos tölgyes erdőrészlet bemutatása, az abban elvégzett fahasználati és erdőművelési munkák ismertetése következett. Majd végvágott, különböző korú természetesen felújított kocsányos tölgy állományok bemutatása, az azokban elvégzett erdőművelési munkák bemutatása zárta a szakmai programot.

A csabinaai vadászháznál a horvát kollégákkal közös eszmecserével fejeztük be a szakmai konzultációt. Ezúton is köszönjük a Répási Erdészet munkatársainak a tartalmas programot és a szívélyes vendéglátást!

Kálmán Miklós

Kép: **Kovács Gábor, Pápai Gábor, Szakács László**

illetve működésének ismertetését hallgathatta meg a csoport. A nagyszerű fogadtatás mellett a hagyományörző népviseletet is bemutatták a helyi asszonyok. A Répási Erdészet egyike a Kaproncai Erdőgazdaság 11 erdészetének. Az Erdészeti Igazgatóság központja Zsdálában található.

A nagy kiterjedésű erdőterületet délen és délnyugaton a Dráva folyó határolja, az északi oldalon pedig a horvát-magyar határ veszi körbe. Tipikusan síkvidéki a 4218 ha-os erdészet, melynek legértékesebb fafaja a kocsányos tölgy (*Quercus robur* L.).

A Horvátország északnyugati részén fekvő állami tulajdonú vadászterület a legjobb minőségű vadállomány élőhelye. Régi feljegyzésekből megtudhat-

amelyben az adott év őszen jelentős makktermés várható. A hektáronkénti

„Erdőben a család” — Közjólét Kaszón

Az Országos Erdészeti Egyesület 148. Vándorgyűlésének szombati terepi napján a résztvevők közül 56 fő választotta a közjóléti programot, melynek során a KASZÓ Zrt. legfontosabb közjóléti létesítményeit mutatták be.

A legtöbb programhoz hasonlóan a közjóléti program is 9 órakor kezdődött, gyülekezőhelyként a Társaság Ökocentruma szolgált. A 2013-ban felújított épület jelenleg a 2015 márciusában megnyílt erdei iskolának ad helyet, ezenkívül egy kiállítóteremmel is rendelkezik, melyben nemrégiben egy állandó jellegű, vadászati témájú kiállítás is helyet kapott.

A látogatóközpontban az oktatóterem bemutatását követően szó esett az erdei iskoláról, annak kiemelkedő környezeti nevelési szerepéről, majd a tavaly az Országos Erdészeti Központ Erdészeti Erdei Iskola-címét is elnyerő intézmény erdei iskolai moduljairól is kaptak rövid bemutatót a résztvevők. Megismerkedhettek továbbá az erdei iskola kabalaállatával, Baluval, a vadászgőrénnel, aki bebizonyította, hogy nemcsak a gyerekek, hanem a felnőttek nagy kedvencévé is válhat rövid idő alatt.

A program következő megállóhelye a Sakál-tanya Erdei Tábor volt, ahol az érdeklődők megnézhatték az erdei iskola szálláshelyét. A 2016-ban átadott kilenc faház összesen 42 fő számára biztosít szállást, a mosdók és egy kisebb konyha pedig az Ökocentrum épületének hátsó részében, a faházaktól körülbelül 30 méterre kapott helyet.

Közvetlenül a tábor mögötti területen helyezkedik el a KASZÓ Zrt. által 2015-ben kialakított vadspark. A körülbelül 2,5 ha-os területen gímszarvasok, dámszarvasok és vaddisznók figyelhetők meg testközelből. A körbevezetés során az egyesület tagjai egy erdei iskolás gyerekcsoport szemszögéből tekinthették meg a vadsparkot,

ahol részletesen bemutatták nekik egy erdei iskolai foglalkozás programtervét, az ott elhangzó legfontosabb információkkal és játékos feladatokkal.

Ezt követően a közjóléti programot választó szakemberek a Kaszói Kirándulóközpontba látogattak el, ahol a 2016-ban átadott erdei játszóteret, valamint az ahhoz kapcsolódó sövénylabirintust tekinthették meg.

Innen az Állami Erdei Kisvasúton jutott a társaság Baláta megállóig. Út közben a nyomvonal mellett található erdőállományokat is bemutatták a résztvevőknek. A vonatról leszállva egy rövid sétát követően a csoport a fokozottan védett természetvédelmi területre, a Baláta-tóhoz érkezett, ahol az Egyesület tagjait egy kis frissítő is várta. A rövid pi-

henő közben jó hangulatú szakmai beszélgetések zajlottak le a régi barátok között, de új ismeretségek is kötődtek.

A pihenőt követően a Társaság által 2013-ban átadott *dr. Marián Miklós* sétány segítségével a Baláta-tó vízfel-színét járta be. A résztvevők megismerkedhettek az ősláp különleges élővilágával, amelyet a sétányon kihelyezett számos fényképpel ellátott ismertető-táblák tettek igazán szemléletessé.

A sétány megtekintése után egy körülbelül 1,5 km-es sétát követően a program utolsó megállóhelyéhez, a KASZÓ Zrt. által idén május 10-én a Madarak és Fák Napja alkalmából átadott legújabb tanösvényhez látogattak el a közjóléti programon részt vevők.

A Lombkorona tanösvény bejárása során az egyesületi tagok egy több mint 9 méter magasságban haladó, 124 méter hosszú, lombkoronaszintben kialakított tanösvényt járhattak be, ahol a többi látogatóhoz hasonlóan ők is interaktív játékok segítségével ismerhették meg a kaszói erdőkre jellemző növény- és állatvilágot, az erdő szintjeit.

Felnőtt csoport lévén a tagoknak lehetőségük volt kipróbálni a függőhíd-elemet is, amely természetesen nagy sikert aratott.

A közjóléti program során célunk az volt, hogy bemutassuk az Egyesület tagjainak, hogy a KASZÓ Zrt. milyen kikapcsolódási lehetőségeket nyújt az idelátogató családoknak, turistáknak, gyermekcsoportoknak.

A többi erdőgazdasághoz hasonlóan a Társaság is kiemelten fontosnak tartja társadalmi szerepvállalását, környezeti nevelő szerepét, így lehetőségeihez mérten mindent megtesz azért, hogy nem csupán a környezetben, hanem magyarországi viszonylatban is minél több embert az erdőbe csábítson, bemutassa az ott található természeti értékeket, valamint az ahhoz kötődő két, szívünkhöz közel álló szakterületet, az erdő- és vadgazdálkodást.

Gerencsér Noémi

Képek: **Nagy László**

Erdők és vizek – a „KASZÓ-LIFE” projekt

A KASZÓ Zrt. és NAIK Erdészeti Tudományos Intézet 2013-ban elnyert egy LIFE+-pályázatot, amelynek eddig kivitelezett munkáit az OEE Vándorgyűlés keretében mutatta be a megjelent 37 érdeklődőnek.

Belső-Somogy őshonos erdeinek, lápjainak létét az utóbbi évtizedekben jelentkező talajvízszint-csökkenés veszélyezteti, ami részben emberi beavatkozás (pl. árkok építése), de főleg a manapság egyre jellemzőbb egyenetlen csapadéeloszlás következménye. A közel 2100 hektáros projektterületen a KASZÓ Zrt. vízvisszatartásra törekvő munkákat hajtott végre az erdők egészségi állapotának javítása érdekében.

A projekt a Natura 2000 jelölő élőhelyek közül főleg az enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdők helyreállítására irányul, de az érintett területen található illír gyertyános-tölgyeseknek, pannon cseres-tölgyeseknek, természetes disztróf tavaknak és tavacskáknak, tőzegmohás lápoknak és ingólápoknak, valamint az itt élő állatfajoknak is hasznára válik.

A résztvevők a Kűvölgyi 1. tónál kaptak általános tájékoztatást a projekt

szükségességéről és a célokról. A Kűvölgyi 2. tó töltésénél hallgathatták meg, hogy ebből a tóból kb. 10 000 m³ iszapot termeltek ki, amivel a tó víztározó-kapacitása nőtt. A kitermelt iszapot szárítás után a töltések felújítására, valamint útjavításra használták fel. A töltésben lévő árapasztót kicserélték, a töltést megerősítették, megmagasították.

A bemutató a projekt keretében létrehozott Erdőkerülő tanösvényen folytatódott. A LIFE-program nagy hangsúlyt helyez a tájékoztatásra, így a tanösvény elkészítése, kiadványok szerkesztése mellett több helyi egyeztetést, sajtótájékoztatót, vezetett túrát is rendeztek.

A soron lévő Kűvölgyi 3. tó ökológiai víztározásra szolgál, ahol a vízimaradatok és egyéb vízhez kötődő állatok találnak megfelelő élőhelyet a sásfajok takarásában. Itt is megtörtént a töltés felújítása, magasítása, új árapasztót és barátságos építettek be.

A következő állomáson a monitoringtevékenységről tartottak tájékoztatást a NAIK ERTI munkatársai. Tizenhatsz mintaterületen vizsgálják a jelölt fák egészségi állapotának, valamint a lágy-szárúak fajösszetételének változását a beavatkozások előtti állapothoz képest. A talajvízszint változásának megfigyelésére telepített kutak, a meteoro-

lógiai paraméterek követésére agrometeorológiai állomás szolgál.

A Kűvölgyi 4. tónál folytatódott a bemutató. A 3,5 hektáros új tó helyén korábban erdő állt, amelynek letermelése után völgyzárógát megépítésével 19 000 m³ vizet lehet felfogni a környező erdők talajvízszintjének megemelésére, valamint a másik három tó vízutánpótlásának biztosítása érdekében.

Itt hangzott el, hogy a közeli Bükk-tó is kialakításra került egy korábbi vízállásos terület helyén, valamint, hogy a fokozottan védett Baláta-tó vízelvezető csatornájára szabályozható átereszt építettek be.

Az invazív fajok visszaszorítását is itt említették meg. A projekt keretében közel 270 hektáros területen többszöri kezelést hajtottak végre a kései meggy, bálványfa és akác visszaszorítása érdekében.

Utolsó állomásként mederbordát, fenékküszöböt láthattak a résztvevők. Három időszakos vízfolyáson 123 darabot helyeztek le a víz lefolyásának lassítása, a vízszint megemelése, a víz oldalirányú mozgásának elősegítése érdekében. Ezzel a hirtelen hulló csapadék jobban hasznosíthatóvá válik az erdő számára.

A túra résztvevői a Kűvölgyi 1. tóhoz tértek vissza. A délelőtti folyamán a jelenlévők nagy érdeklődéssel hallgatták a bemutatót, sok kérdést tettek fel, a tapasztalatcsere mindenkinek hasznos lehet a közeljövőben. A munkák eredményét a 2018-ban megrendezésre kerülő nemzetközi konferencián ismertetik.

Szalai Kitti

Képek: **Nagy László**

Lőtt erdőben jártunk

A kaszói parkolóba kiállított buszokhoz a lőtéri programra 41 fő érkezett, és a névsor egyeztetése után a tervezett időpontban el tudtunk indulni Somogyszob–Nagyatád érintésével a Hókai erdészkerületbe, programunk helyszínére.

Az érkezést követően a buszokról leszállva az érdeklődő kollégák rövid tájékoztatást kaptak a Belső-Somogyi tájról, a KASZÓ Zrt. szervezeti felépítéséről és működéséről.

A tájékoztató után gyalogosan indultunk a terület felé, közben elhaladtunk a kaszói erdőre jellemző kocsányos tölgyes állományok mellett. Útközben érintettünk egy negyedik éves mesterségesen felújított tölgy célállományú erdősítést és egy befejezett, makkvetéssel felújított tölgyest, amelyet a tarvágást követően tuskóztak és mélyszántottak a cserebogárpajor-fertőzőség miatt.

Továbbhaladva beértünk az idős tölgy-állományok közé, így a tikkasztó hősé-

get könnyebben viseltük. A meleg elviselhetőbbé tételét szolgálta a kerület-

vezető erdész és vadász munkatársak által kialakított erdei pihenőhelyen felszolgált jégbe hűtött üdítő és harapnivaló, amelyeket egy rövid pihenő keretében fogyaszthattak el a kedves vendégeink.

Ezek az erdők szilánkkal, repesszel és lövedékekkel terhelt állományok, melyeknek egy részét a korábbi években már a honvédség tűzszerészei mentesítették, hogy a területen biztonságos gazdálkodást lehessen folytatni. A szakemberek négyzetméterről négyzetméterre fémkeresővel vizsgálták át az erdő talaját, és mázsaszám gyűjtötték össze a lövedékek darabjait, több éles lövedékkel együtt.

Hogy ez a rengeteg lövedék hogy került az erdőbe, arról a lövonal felé haladva kaptak tájékoztatást a kollégák, amikor áthaladtunk a legtöbb sérülést szenvedett, még harminc év után is borzasztó látványt nyújtó állományo-

kon. A károkat a Magyar Néphadsereg 69. Harckocsiszere és Gépkocsizó lövészere 1963 és 1987 között végrehajtott lögyakorlatai okozták.

A fotózás és kellő mennyiségű repesz begyűjtése után tovább haladtunk, és a Rinya-patakhoz érve elértük azt a víziátkelőt, amelyen egykor a harcjárművek a lőtér és a vezetési pálya között közlekedtek. Az eltelt évtizedek után is jól láthatók a láncaltalpak nyomai.

A patak partján indultunk vissza a buszokhoz, ahol útközben még megnéztük egy a Dráváról elkóborolt hód által, valószínűleg a téli időszakban ledöntött fűzet. Ezt követően a járművekre szállva indulhattunk az üzemi úton Szentán keresztül vissza Kaszóba.

Sashalmi Miklós

Képek: **Andrési Dániel**

Erdőművelési kihívások nyomában

A szakmai program rövid bevezetővel indult, melyen tájékoztatás történt a környék rövid történetéről, a táj fekvéséről, valamint az erdőterület kialakulásáról a hercegi birtoktól napjainkig, és a KASZÓ Zrt. bemutatásáról. Ezt követően a Társaság területén a fakitermelések során történt felújítások két formája került bemutatásra.

Az első állomás Somogyicsicsó kerület volt, ahol a kerületvezető erdész tájékoztatást adott a kerületéről, valamint bemutatta a négy erdőrészt, melyekben évek eltolódásával történt termelések után makkról történt a felújítás, természetes úton. A termelés akkor lett végrehajtva, mikor jó makktermés mutatkozott az erdőrészben, s így a makk beérését követően történt meg az erdőrészben a véghasználati termelés. Ezt követően a csemeték felhozatalával kapcsolatban kaptunk tájékoztatást, ami nagyon sok odafigyelést és gépi-kézi munkákat igényelt. Évek múlva mára tisztítási korú, vagy éppen befejezést követő állapotot láthattunk.

Programunk második állomásaként olyan erdőrészek kerültek bemutatásra, ahol korábban véghasználati termelés folyt, de felújítás a mai napig problémát okoz. Nagyhomok kerületvezető erdésze rövid tájékoztatást adott a kerületről, majd az erdőrészekről adott ismertetőt.

Ezt követően az erdőrészekben felfedezett problémák kerültek előtérbe: az 1990-es évektől nagymértékű vízvesztés a talajban, talajfelfelmelegedés, cserebogár és pajor intenzív megjelenése. Az erdőrészek 2003 és 2005 között lettek letermelve, s az erdőfelújításokat korábban érő károsítások (vad és aszály) mellett megjelent a pajor is.

A vad ellen kerítéssel védekeznek, amely mára nagy területet ölel körbe (a bemutatott kerületben kerítések vesznek körül a terület 1/3-át), a pajor ellen pedig a 2000-es évekig Lindán anyagú szert használtak, amely hatékonynak bizonyult, ezenkívül az erdőszegélyek permetezésével a cserebogár irtása is zajlott.

Ezeknek a szereknek a kivonása után a pajor elleni védekezésnek nem maradt más megoldása, mint a tuskózás, mélyforgatás. Az erdőrészekre korábban ezek a műveletek nem voltak jellemzők, de mivel a pajor elhatalmasodott és az éghajlati viszonyok is változtak, így ezt a módszert kezdték alkalmazni erősen fertőzött területeken. Ez a megoldás azonban nagyon költséges és egyszeri benyúlást eredményez, így a hatékonysága nem bizonyult túl jónak, s egy újabb, már jól ismert technológiát, az ún. csövezést kellett alkalmazni.

A Zalaerdő Zrt. Nagykanizsai erdészeténél kikísérletezett és bevezetett módszer éves szinten többszöri bejutatást tesz lehetővé, így ez a megoldás látszott itt is célravezetőnek. Mivel a cserebogár 7. generációja is jelen van, minden évben található a talajban egy-két-hároméves pajor. Ezenkívül az er-

dei és zöld cserebogár is jelentős kártétellel bír.

A kerületvezető erdész az év során több alkalommal, egy erdőrészben belül több helyen is pajorfeltárást köteles készíteni, arról jegyzőkönyv formájában jelentést adni. Az így összegyűlt adatokból jól látható, hogy az egyes feltáráshelyeken mennyi pajor volt jelen.

A pajorkár minimalizálása érdekében döntött úgy a Társaság vezetősége 2013-ban, hogy a már ismert módszert nem kísérleti jelleggel, hanem azonnali beavatkozás formájában először 50 ha, majd 200 ha területen elkezdte. Így 2013-ban beindult a csövek beszerzése, majd 2014-től a locsolás. A helyszínen látottakból is kitűnik a technológia eredményessége, amit ezúton is szeretnénk megköszönni a kitalálónak, amint azt is, hogy hozzásegítettek e módszer alkalmazásához.

Nagy érdeklődés kísérte a programot, melyen sok kérdés merült fel a módszer alkalmazásával kapcsolatban. Ezek megválaszolására kerültek. Javaslatok is elhangzottak a jövőre nézve az alkalmazást illetően, amit köszönettel vettünk.

Bodri Károly

Képek: **Nagy László**

Nagyatád és Somogyszob kulturális érdekességei

Nagyatád körülbelül tízezres lélekszámával Somogy megye ötödik legnépesebb városa. A 68-as főút mentén, Kaszótól tizenhét kilométerrel délkeletre, a Dunántúli-dombság nyugati felében helyezkedik el. Kulturális programként először Nagyatád központját, a Széchenyi teret ismerhették meg a résztvevők *Pünkösdi Éva* idegenvezető segítségével.

A tér közepén található a város fő nevezetessége, a Gyógyfürdő. A község előjárósága 1906-ban mélyfúrásokat végeztetett, hogy az ivóvízellátást biztonságosabbá tegye, ekkor 403 méter mélységből 30,5 °C fokú hévíz tört fel földgáz kíséretében.

A fürdő 1907. július 20-án nyitotta meg kapuit a Nagyatádi Artézifürdő Rt. (1906–1925) működtetésében. A helyi tehetősebb polgárok által alapított társaság a fürdő által termelt haszon egy részéből alakította ki, rendeztette a Széchenyi teret.

A látogatócsoport megízlelhette a helyi gyógyvizet, és megismerhette mindazon nyavalyák sorát, amelyek gyógyítá-

sára szolgál. A víz és a gyógyfürdő főleg reumatikus panaszok kezelésére alkalmas, de a gyógyvizet a helyiek az ingyen használható kútból emésztési gondok ellen is fogyasztják. Hallani atádi elbeszélést arról is, hogy a visszahűtött termálvízből készült szóda kiválóan megfér egy pohárban a környékbeli borokkal.

A teret az 1900-as évek elején épült, várostörténeti jelentőséggel bíró épületek övezik, mint például az egykori

Polgári Fiúiskola, Takarékpénztár – ma könyvtár –, a Nagyatádi Nyomda épülete, Korona Szálló – ma Atád Áruház –, Városi múzeum, az Önkéntes Tűzol-

tóság, a Ferences kolostor és templom, vagy éppen a valamikori Községháza – ma a Turisztikai Központ.

Az épületek története fel-felillantja az elődök és ezáltal a település múltját és jelenét. A Széchenyi tér árnyékos fái védték a nyári naptól a kis csoportot, és egy-egy növény kapcsán a botanikai ismeretek felemlítésében is segédkeztek.

A Turisztikai Központ tárlatain a város egy-egy szelete került bemutatásra. A *Nyomdatörténeti kiállításon* a 111 éves Nagyatádi Nyomda múltja elevenedett meg, a *Nagyatádi mesteremberek* a helyi mesterségeket mutatta meg, és a *Katonatörténeti kiállítás* az I. világháborútól napjainkig szemlélteti a katonai élet magyar és külföldi relikviáit. A település katonavárosi múltjának a Hadipark állít emléket.

Visszafelé a csoport megállt Somogyszobon, a Vilma-háznál. A házigazda, *Spanics Ágnes* bemutatta a ház és a porta történetét.

A Luther utca 24. szám alatti épületet 1839-ben építtette a jómódú református Puskás család. A háromosztatú (tiszta-szoba, füstökonyha, lakószoba) füstökonyhás lakóház volt Somogyszob első téglaparasztháza. 1982-es védetté nyilvánításáig a Puskások tulajdonában volt, és semmit sem változtattak rajta, csak az 1960-as években a zsúptetőt cserélték cserépre, illetve a villanyt vezették be.

A portán a Vilma-ház, gazdasági épületek, méhes, pince és kútház állt, ame-

lyek a méhest leszámítva elpusztultak. A méhest a Szennai Skanzenbe vitték, az ott álló somogyszobi portára. A ház berendezését a falu polgárai adták össze, a múlt szellemi, tárgyi emlékeinek gyűjtése a mai napig tart. Az ingatlan és a rajta lévő épületek Somogyszob önkormányzatának tulajdonai, a gyűjtemény, a berendezési tárgyak és egyéb ingóságok a Vilma Ház Alapítványé.

Kora délután a csoport visszatért Kaszóra, éppen időben az ebédre és az ünnepélyes zászolóatadásra.

Duics Szabolcs

Képek: **Bognár Gábor**

Vadgazdálkodás Kaszón

A szakmai programok délelőttjén kilenckor indultak a mikrobuszok és a terepjárók Kaszóból.

Első programpontként a vaddisznóskert déli kapujánál szálltunk ki, majd egy rövid séta után a kert részét képező tó partján álltunk meg.

Jancsó András vadászati osztályvezető bemutatta a KASZÓ Zrt. felépíté-

szokott lesz a kaszói kapitális bikákról szóló hír!

Bőgésben kb. 70–75 bikát lövünk, a szezonban 90–100 db-ot (mellettük a sutavad). A Társaság tudja, hogy a hét évvel ezelőtt elkezdett munkának még épphogy a felén vagyunk túl, de mivel a somogyi szarvas iránt elkötelezett vadászterületről van szó, biztosak lehe-

tünk. A tavalyi évben – a legújabb kori történelem során először – 2000 db nagyvad fölött volt a teríték.

A vadászterület 2013-ban CIC Edmond Blanc-diplomát, 2014-ben gróf Nádasdy Ferenc-emléklapoktet kapott.

A vaddisznóskert vezetője *Kecskés József* hivatásos vadász. A kert mérete 200 ha, amelyben kb. 200 db vaddisznót tartunk jelenleg. A feltöltés teljes egészében saját befogásból történik, élő vaddisznót cégünk nem vásárol. A disznóskert vadászkertről és 3 db kanöregbítő kertről áll, amelyek egyenként 4-5 ha-osak és 15-15 db vadkant nevelünk bennük 4 éves korig, amikor bekerülnek a vadászkerbe. A kert éves terítéke 150–180 db vaddisznó, amelyeket 3 vadásznapon hozunk terítékre.

Második programpontként *Márton Attila* kerületvezető vadász vezetésével rövid sétát tettünk a Somogyicsics 3 VF3 jelű ún. Nyírfás vadföldig, ahol tavasszal 5 ha-on vetettünk zabot. A résztvevők jól láthatták, hogy a vad – elsősorban a gímszarvas – szinte 100%-ban letelepedett a vadföldet, a vetett zab csak nyomokban volt föllelhető.

Tovább sétálva az árnyékos cserkészúton érkeztünk el a harmadik programponthoz, ahol a korábban bemutatott vaddisznóskert feltöltéséhez elenged-

sét, történelmét és általános tevékenységét. Részletesen szólt a vadászati osztály működéséről, miszerint 24 000 ha vadászterületen gazdálkodik a részvénytársaság, amelyből 15 000 ha állami erdő, néhány száz hektár magánerdő, a fennmaradó rész pedig mezőgazdasági művelés alatt áll.

A vadászterület hat vadászkerületre oszlik, melyeket egy-egy hivatásos vadász irányít, mindegyikük mellett dolgozik 1-2 fő fizikai munkás.

A KASZÓ Zrt. mintegy 400 ha vadfölddel rendelkezik, amelyek művelését mezőgazdasági szakirányítóként *Lukács Ákos* hivatásos vadász vezeti.

A vadászterület évszázados múltja tekintetű, ahol mindig komoly szakmai háttérrel folytattak tartamos vadgazdálkodást. Ez a közelmúltig tartott, amikor is a 2000-es évek első évtizedében több rossz döntést a gímszarvasállomány sínylett meg. Ezt a folyamatot megállítandó a Társaság szakmai vezetése 2010-ben szigorú kilövési és állománykíméleti szempontok betartását írta elő, aminek első apró eredményei már látszanak, gondoljunk csak a 2013-as év somogyi gímbikájára, amelyet szintén a kaszói terület adott. 2014-ben már 5 kapitális bika esett, közte ismét a megye legnagyobb bikája.

Tavaly az érmes arány már 53% volt! Ha ebben a szellemben vadászunk továbbra is a gímbikáinkat, reményeink szerint néhány év elteltével már meg-

tünk abban, hogy néhány éven belül a kaszói szarvas ismét fogalom lehet.

A dämállomány minősége átlagosnak mondható. Mennyiségében is a

gím alatt van. Tavaly 3 kg volt az átlagsúly. A szezonban 40-50 db lapátost ejtünk (mellettük a sutavad).

Az őznél főképpen „erdei őzről” beszélhetünk, a 200–350 grammos trófeatömeg az átlagos. Mintegy 50 db bakot lövünk egy szezonban (mellette suta, gida).

A vaddisznó adja az éves teríték minimum felét, 8-900 db-ot ejtünk el egyéni, valamint társas vadászaton. Évente mintegy 25–30 hajtásnapot tar-

hetetlen vaddisznóbefogót tekintettük meg.

Az akácoszlopokból és deszkából készült fix befogó kézi vagy ún. botlódrótos automata elsütéssel is működtethető. A vaddisznóbefogást tavasszal végezzük, kizárólag egyéves egyedeket – süldőket – viszünk be a kertbe, majd az őszi-téli hajtásokon kerülnek terítékre. Az éves befogás mintegy 180 db vaddisznó.

Visszafelé indulva értük el következő, negyedik programpontunkat, a So-

mogyicsó 3 VF4, ún. Hármaskert vadföldet. Ebbe a vadföldre ugyanabban az időben vetettünk zabot, mint a korábban megtekintettbe, azzal a különbséggel, hogy ez a föld 1 m magas hálódrral és arra épített 2 szál villanypásztorral körül van kerítve. A 7 hektáros területen a különbség több mint szemmel látható, a vadföldön gyönyörű, érintetlen kalászbába borult zab díszlik annak ellenére, hogy a villanypásztor két nappal korábban lebontottuk. A vad csak lassan veszi birtokba a földet, mivel a 6–8000 V feszültséget meglehetősen tiszteltben tartja. A villanypásztor napelmelel töltött akkumulátor működteti.

A tejes és az érett zab kiváló takarmányt biztosít mind a vaddisznó, mind a gímszarvas számára a nyár hátralévő részében. Bőgés előtt, augusztus második felében a letaposott zabot megtárcsázva bőgésre kiváló sarjlegelőt kapunk.

A zabföld után rövid sétát tettünk, melynek végén várt minket némi pogácsa, sütemény és hideg üdítőitalok. Gyorsan telt az idő, volt mit megbeszélni a délelőtti látottak kapcsán, a nyári hőségben nagy keletje volt az italoknak is.

Mielőtt gépkocsikra szálltunk volna, szemügyre vettük ötödik programpon-tunkat, a Somogyicsó 4 VF1 jelű vadföldünket. Itt 8,8 ha-on kukoricát vetettünk, amelyet szintén napelmelel és akkumulátorral működő villanypásztorral vettünk körül. Az aszályos tavasz ellenére a nyáron hullott kevés csapadékkal a kukorica szépen fejlődött, bőgésre és az őszi-téli időszakra bőséges takarmánnyal fogja ellátni a környék vadállományát. A villanypásztor szakaszo-san kerül lebontásra, ezáltal hosszabb ideig tud takarmányhoz jutni a vad.

A programpont végeztével újra te-repjárókba szálltunk, és a vadászterület déli felébe autóztunk, ahol Horváth Ádám kerületvezető vadász vezetésével megtekintettük a hatodik program-pontot, azaz a Szentá 75 VF jelű, ún. Tüskevár vadföldet.

Ennek érdekessége, hogy villanypásztor helyett stabil 2 m-es dróthálával védett a 4,4 ha-os vadföld. Ezt a fajta vadföldet kizárólag a gímszarvas részére tartjuk fenn, és bőgésre vetjük el felerészben kukoricával, felerészben csalamádéval, ami kukorica, napraforgó, rozs és olajretek keverékéből áll. A kukoricát a szokásos módon májusban, míg a csalamádét július közepén vetjük. A kerítésen három helyen beugrókat alakítottunk ki, ami 100–110 cm magas kerítést jelent, ahol a szarvasok be tudnak jutni a vadföldre, viszont a vaddisznók nem férnek hozzá. Ezáltal a vadföld jóval hosszabb ideig biztosítja a szarvasok számára a takarmányt.

Utolsó programpontként rövid autó-zás után értük el a Szentá 66 VF jelű krátói vadföldet, ahol a korábbi szisztémához hasonló rendszert láttunk 7 ha-on. Közvetlenül a bekerített vadföld mellett egy lerágott zablegélőn Horváth Ádám kollégánk elmesélte a két évvel ezelőtti 13 kg fölötti bika elejtésének történetét, amellyel szakmai programunkat be is fejeztük. Fél óras autózás után ebédre érkezünk vissza Kaszóba.

Jancsó András

Képek: Nagy László

Erdőtelepítések magánerdőben

A szakmai program első helyszíne Bel-ső-Somogyba, Bakháza községhatárba vezetett, ahol az elmúlt évtizedben ki-vitelezett erdőtelepítések közül tekin-tettek meg több erdőrészletet a progra-mm részt vevők.

Kaszó községtől mintegy félórás utazás után szálltunk ki a terepi progra-mm helyszínén, Bakháza külterületén,

ahol összesen mintegy 450 ha új erdő került telepítésre. Az autóbuzsoktól a résztvevők besétáltak egy több mint 60 ha-os erdőrészlet belsejébe.

Először a Mocz és Társa Magánerdészeti Kft. gazdálkodásáról, a cég működéséről kaptunk információkat, amely saját gazdálkodási területe mellett több ezer hektár erdőterületen lát el szakirányítási feladatokat is. Indulása óta közel 2000 ha erdőtelepítést valósított meg a térségben, és ennél is több erdőtelepítés tervezési, pályázati dokumentációját készítette el, jellemzően kocsányos tölgy fafajjal. Kiemelkedő években ez a terület a 400 hektárt is meghaladta.

Rövid ismertetést hallhattunk a bel-ső-somogyi homokvidékről, amely ko-rábbi vízfolyások homokos, savanyú hordaléka, amelyet a szél formált változatossá. Az egész tájra a gyertyános-tölgyes klíma jellemző, ahol az évi átlaghőmérséklet 10,3 °C, az évi csapadékösszeg 732 mm. Az erdők nagy része sík fekvésű, a tengerszint feletti magasság többnyire 150 m alatti. A legjellemzőbb genetikai talajtípus a rozsdabarna erdőtalaj.

A terepi program során megtekintett erdőrészletek is hasonló termőhelyi viszonyok között találhatók, ami az erdőgazdálkodás számára megfelelő körülményeket jelent. Bakháza 2K erdőrészlet egy 66,23 ha-os kocsányos tölgy célállományú elegyes állomány, ahol 80% tölgy mellett 20% cser található, kora 12 év.

A következő 22,45 hektáros részletben a 80% kocsányos tölgy mellett juharfélék és különböző vadgyümölcsök kerültek telepítésre, kora 6 év. A program során szóban bemutatásra kerültek az erdőtelepítések végrehajtásának lépései a tervezéstől a kivitelezési módokon át a befejezés utáni állapotig. Természetesen megemlítsük a gazdálkodás problémái is, azok a természeti, termőhelyi és jogszabályi tényezők, amelyek olykor lassítják vagy akár meg is akadályozzák egy erdőtelepítés sikerességét, esetleg megvalósítását.

Az erdőtelepítések megtekintése után a csoport Ötvöskőnyi Szentke-reszt-pusztára utazott, a cég erdészeti csemetekertjébe és rendezvényterméhez, ahol Mocz András, a Mocz és Társa Magánerdészeti Kft. egyik tulajdonosa vadgyümölcsökből készült pálinkák kóstolására invitálta a résztvevőket.

Szöveg és kép: László Péter